

ЛЕОНИД ЛЕНЧ ТРУДНОТО ИЗПИТАНИЕ НА СНЕЖАНКА

Превод от руски: София Бранц, 1980

chitanka.info

Зоя Есикова е на деветнадесет години и до полуда е влюбена... не избързвайте, в изкуството на Мелпомена. Нейните приятели и познати намират, че „като две капки вода“ прилича на Комисаржевска на млади години. На зрелостния изпит в театралното училище беше изкарала най-високата оценка за монолога на Офелия и, общо взето, имаше всички основания да смята, че е едно от най-щастливите създания на планетата.

Точно така мислеше за себе си: „Аз съм щастлива“. После я бяха взели на работа в театъра (не в най-прочутия, но не и най-забутания) и тя взе да мисли за себе си по иначе: „Аз съм нещастна“.

Не ѝ поверяваха никакви хубави и интересни роли, налагаше ѝ се да играе главно някакви второстепенни палави глупачки, които в съвременните пиеси си приличат всичките също като онези прословути две капки. Сега във вътрешните ѝ монолози изразът „аз съм нещастна“ се беше уточнил във варианта: „Аз съм нещастна жертва на щампата“.

За главния режисьор на театъра Орест Безлошадних се говореше, че имал „пристъпи на гениалност“. Към всички актриси, дори и заслужилите старици, се обръщаше, кой знае защо, на „ти“, пристигаше в театъра с развързани обувки и по време на репетиции в емоционалните си пориви крещеше като родилка. Харесваше му да демонстрира на застиналите в благоговееен ужас артисти „как се прави този откъс“. Понякога го правеше добре, понякога зле, но винаги гениално! Не го обичаха и се страхуваха от него. Разговорите с него по театрални въпроси, а още повече оплакванията от съдбата бяха тягостни и безполезни: в жълтите му котешки очи моментално пламваше познатата искра на гениално безумие, той започваше жално да мучи под нос нещо нечленоразделно и внезапно изчезваше, без да доизслуша събеседника или събеседницата си, само изтърсваше едно:

— Ще помисля по твоя въпрос, старче!

Но беше ясно, че главният режисьор е способен да мисли единствено за себе си, за собствените си частни работи и личните си интереси.

След една репетиция на поредната пиеса, в която на Зоя се беше паднала ролята на поредната глупава палавница, дългучът Гога Ржавин, който репетираше в същата пиеса ролята на поредното народно момче, но със заряд от остра интелигентност, ѝ се лепна да я

изпраща. Той закрачи редом със Зоя и плискаше чорапите ѝ с ледена вода от локвите — ходеше тромаво („Като статуята на командора“ шегуваха се актьорите) и носеше четиридесет и шести номер обувки.

Зоя се мръщеше от студените пръски и с половин ухо слушаше как Гога ругае главния режисьор. По едно време ѝ омръзнаха лицемерните му излияния и тя хладно заяви:

— Всичко това абсолютно не ме засяга! Режисьорите идват и си отиват, театърът остава!

— Гениално! — възкликна Гога и взе да я навива да играе Снежанка на новогодишните тържества по време на училищната ваканция. Самият Гога щял да играе дядо Мраз. Били му дали „страхотно гениален“ сценарий и можели да изкарат добри пари.

— Не ми се занимава с халтура! — каза Зоя.

— Защо да е халтура? — обиди се Гога Ржавин. — В края на краищата всичкото зависи от нас самите. Ние ще вдъхнем в тази боза живата душа на истинското модерно изкуство... Аз например виждам, че можеш по нов начин да решиш образа на Снежанка. Дори и външно. Представяш ли си? Появява се една Снежанка с трико-панталон, с тупирана коса...

Зоя остана непреклонна, тогава Гога взе да мънка и да хленчи: майка му била болна, трябвали му пари за карта за санаториум, така се бил надявал на тази глупава боза.

Зоя го прекъсна и все така хладно каза:

— Оня ден като искаше пари назаем от Артгохов, каза, че си сирак, с ушите си чух! Добре де, съгласна съм. Наистина са ми дошли до гуша тези мои палавнички. Снежанка! Все пак поетичен образ. От утре започваме да репетираме.

Тя преписа текста на ролята си за новогодишното представление и за нейно учудване той ѝ се видя не чак гениален, но съвсем благоприличен. А Гога Ржавин сто пъти съжали, дето си беше избрал такава претенциозна, саможертвена, взискателна партньорка. Всеки ден репетираха във фоайето на театъра — още щом свършеха дневните си упражнения, чак до началото на вечерния спектакъл.

Най-сетне настъпи денят на премиерата им в клуб „Червена роза“. Зоя дойде половин час по-рано и веднага започна да се гримира. В малката съблекалня зад сцената пробваше перуката с разкошна ленена коса до кръста, слушаше глъчката, аплодисментите и смеха на

дечурлигата, които вече бяха насядали в салона, и мислено си повтаряше първата реплика: „Какво ярко слънчице е грейнало днес. Дано не се разтопя“.

Вълнуваше се много. Но най-много я тревожеше отсъствието на Гога Ржавин — дядо Мраз.

До началото на представлението оставаха седем минути... четири!... Салонът бушуваше, а Гога го нямаше никакъв.

Две минути преди началото в съблекалнята се вмъкна директорът на „Червена роза“, тромав, блед, почти разплакан.

— Вашият другар Ржавин направо ме уби!... Сигурен съм, че изкарва пари някъде на друга елха. Но не можем да го чакаме повече. Нали чувате какво става? Ако веднага не започнем, ще съборят клуба!

Зоя безпомощно сви рамене.

— Във вестибюла вече се е наредила втора опашка! — ломотеше директорът като трескав. — Не, не, не можем да чакаме повече.

От салона се дочу дюдюкане и трополене с крака.

Директорът си пое дъх и отново се обърна към сгушилата се от страх Зоя:

— Спасете ни, другарко Есикова! Имаме брада от памук, ще ви намерим кожух, шапка също... Ще се облечете като дядо Мраз и ще излезете на сцената!

— Но нали съм Снежанка! — изстена Зоя.

— За тях по-важно е да има дядо Мраз. Моля ви, обличайте се и излезте на сцената... честитете им, пожелайте им успех в учението и в онова... как беше... личния живот... Кажете им някоя смешка! После веднага започваме да раздаваме подаръците и пускаме следващите. Иначе ще стане скандал... ще пишат във вестниците и ще ме уволнят. Спасете ме, миличка!... Искате ли да коленича пред вас?!

Директорът на „Червена роза“ пристъпи към Зоя с явното намерение да изпълни заката си, но тя го възпря и прехапала устна, за да не заплаче, му каза:

— Дайте брадата!

... Сякаш насън си окачи бялата брада с мустаците, залепи си вежди от памук, нахлупи си шапката и намъкна кожуха. И ей го дядо Мраз на сцената до елхата, окичена с играчки, шарени знаменца, лъскави топки и гирлянди. В салона веднага стана тихо. С разтреперан

фалшив бас Зоя изговори първото приветствено изречение, но веднага някой от салона я прекъсна с немирно гласче:

— Дядо Мраз, защо си такъв мъничък?

— Ще порасна! — обеща находчивият дядо.

Зоя усети, че единственият изход е да говори високо и без паузи. И взе да говори. Високо, разпалено и несвързано. Слушаха я с интерес. Минутите се нижеха, а Зоя говореше ли, говореше и смътно съзнаваше, че сега вече най-страшното е, че никога няма да може да спре потока на трескавото красноречие, паднало ѝ от небето.

Внезапно салонът зашумя и се размърда. Зоя чу зад гърба си тежки стъпки по сцената, обърна се и... занемя с отворена уста. На сцената се беше появила Снежанка — глупаво усмихната, с криво нахлузена перука — разкошна ленена плитка до кръста, с неприлично късо сукманче, под което се подаваха голи космати крака с половинки четиридесет и шести номер.

— Какво ярко слънчице е грейнало днес! — изрече Снежанка с нахалния баритон на Гога Ржавин. — Дано не се разтопя!

Салонът избухна в такъв смях, какъвто отдавна не беше чувал клуб „Червена роза“.

На връщане тръгнаха пеша.

— Аз мисля, че всичко мина много хубаво! — обясняваше Гога Ржавин и плахо поглеждаше мълчаливата Зоя. — И директорът е много доволен. Отдавна, вика, не бяхме правили толкова хубаво празненство. Между другото, обеща да ти пише двоен хонорар.

Зоя мълчеше.

— Аз защо излязох на сцената? За да ти помогна. Трябваше да се обърне всичко на шега, на пародия. И децата веднага разбраха и реагираха. В изкуството винаги е така: не знаеш къде губиш, а къде намираш!

— Да не си посмял да говориш за изкуство, ти, мърляч такъв! — изкрещя Зоя и се спря. — И да не си посмял да ме изпращаш, върви си по пътя.

Рязко се обърна и си тръгна по безлюдната уличка. Тук беше тихо и имаше много сняг. И въздухът чист, ведър, зимен московски въздух, точно какъвто беше нужен на разбунената ѝ душа. Дълго се разхожда

по улицата назад-напред и си мислеше. За какво? Мислеше си, че щастието в изкуството не идва само, че трябва да се бориш за него, иначе такива като главния режисьор Безлошадних и Гога Ржавин ще стъпчат това щастие.

— Засега все още съм нещастна — беше изводът, до който стигна в края на дългия си вътрешен монолог, — но непременно ще стана щастлива.

Прие тази формула като основа, успокои се съвсем и си тръгна към къщи.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.